

Werkdocument - GK 2025

MINIMUM AANTAL OM EEN CONVENTUEEL KAPITTEL TE VORMEN

Stemmen van de Centrale Commissie 2024

Stemming 70: Wij plaatsen op de agenda van het Generaal Kapittel van 2025 het onderwerp van het minimum aantal plechtige geprofesten dat nodig is om een conventueel kapittel te vormen (Cst 37).

PLACET 21 ; NON PLACET 2; ABSTENTIO 0. **Voorstel Aanvaard.**

Stemming 71: Wij verzoeken de Rechtscommissie een werkdocument over dit onderwerp op te stellen.

PLACET 21; NON PLACET 1; ABSTENTIO 1. **Voorstel Aanvaard.**

I Eerste overwegingen

1. Onze Constituties stellen niet het minimum aantal leden (plechtig geprofesten) van een klooster vast dat nodig is om een conventueel kapittel te vormen, ondanks het feit dat CIC c. 632 vereist dat het eigen recht de precieze samenstelling ervan bepaalt.
2. Enkele referenties uit onze eigen wetgeving kunnen als richtlijn dienen:
 - a. Het statuut van de stichtingen bepaalt het minimum aantal leden voor een stichting om autonomie te kunnen verwerven (cf. n. 15).
 - b. De constitutie van het conventueel kapittel is de belangrijkste manifestatie van de autonomie van het klooster (cf. C. 37).
 - c. Wanneer het aantal plechtig geprofeste leden daalt tot vijf, verliest de gemeenschap het recht om een overste te kiezen (cf. St 39.2.C). Deze norm vindt zijn oorsprong in de universele wetgeving voor de monialen (vgl. Cor Orans, nr. 45). Het recht om een overste te kiezen is een van de belangrijkste collegiale handelingen van het conventueel kapittel in een klooster.

II Een blik op de gemeenschappelijke normen van canoniek recht

1. Het Wetboek van Canoniek Recht (CIC) van 1983 in Boek II, Titel II, "Religieuze Instituten" (cc. 607-709) stelt niet het minimum aantal leden van een klooster vast om een conventueel kapittel te vormen.
2. Subsidiar moet men zich baseren op CIC, Boek I, "Algemene Normen", Hoofdstuk II "Over rechtspersonen", (cc. 113-123).
 - a) Canon 115 stelt vast dat in de Kerk rechtspersonen ofwel gehelen van personen zijn ("universitates personarum", gemeenschap van personen) of gehelen van zaken ("universitas rerum", massa van goederen).

"**Can.115 §1.** Rechtspersonen in de Kerk zijn of gehelen van personen of gehelen van zaken.

§2. Een geheel van personen, dat niet opgericht kan worden tenzij het minstens uit drie personen bestaat, is collegiaal als de leden zijn werkzaamheid door gezamenlijke besluitvorming bepalen, hetzij met gelijk recht hetzij niet, volgens het recht en de statuten; anders is het niet collegiaal.

§ 3. Een geheel van zaken, dat wil zeggen een autonome stichting, bestaat uit goederen of zaken, hetzij geestelijke hetzij materiële, en wordt geleid door een of meerdere fysieke personen of door een college volgens het recht en de statuten."

- b) Hieruit kan worden afgeleid dat volgens c. 115 § 2, het conventueel kapittel een geheel van personen is, een collegiale rechtspersoon,¹ voor wiens oprichting een minimum van drie leden vereist is.²

III Enkele conclusies

Vanuit juridisch oogpunt kan een conventueel kapittel niet worden gevormd met minder dan drie leden:

1. Dit is een minimum dat is vastgelegd in de algemene normen van het kerkelijk recht dat een werkelijk collegiale besluitvorming garandeert.
2. Aangezien het collegiale wilsbesluit gevormd wordt door de stemming van zijn leden, moeten de plechtig geprofesten die het conventueel kapittel vormen niet alleen juridisch handelingsbekwaam zijn (bepaald door hun status als plechtig geprofeste met stabiliteit in de gemeenschap, met stemrecht), maar ook in staat zijn om te handelen (voldoende cognitieve capaciteit om beslissingen te nemen).³
3. In ons eigen recht zouden we, als we daartoe zouden besluiten, een minimum aantal kunnen vaststellen om het conventueel kapittel te kunnen vormen dat groter is dan de drie leden die het universeel recht vereist, bijvoorbeeld een minimum van vijf of zes plechtig geprofesten:

¹Cf. DE PAOLIS, V. *La vida consagrada en la Iglesia*, Madrid 2011, pp.249-253.

²Het kerkelijk recht heeft deze regel ontleend aan een oud principe van het Romeinse recht, dat tot doel had een meerderheid te garanderen bij het nemen van beslissingen.

³De mogelijkheid om de handelingsbekwaamheid van personen te beperken is geen vreemde optie voor rechtsstelsels, maar de wetgever is afkerig van elke regel die de vrije uitoefening van rechten kan beperken (verfoeilijke zaak). In deze zin vormt het Wetboek van Canoniek Recht geen uitzondering, wat de afwezigheid zou kunnen verklaren van een regel die juist gericht is op een dergelijke beperking in situaties waarin de persoon, vanwege een geestelijke ziekte of gevorderde leeftijd, niet in staat is om bepaalde functies uit te voeren, of zelfs niet in staat is om een adequaat psychologisch proces te ondergaan om hierover een beslissing te nemen door middel van het bijbehorende onderscheidingsvermogen. In deze omstandigheden kan de beperking van de handelingsbekwaamheid voortvloeien uit noodzaak. (Vgl. MAGDALENA MIGUEL, Laura, *Limitación de la capacidad de obrar en miembros de institutos de Vida Consagrada*, *Revista Española de Derecho Canónico*, Vol 77, n. 189, 2020, pp. 909-935.)

- Voordeel:

- Daardoor zou een groter college ontstaan om collegiale beraadslagingen en beslissingen te nemen.

- Nadeel:

- Vitale gemeenschappen die toekomst lijken te hebben, maar met slechts drie plechtig geprotesten met stemrecht, zouden het recht verliezen om een conventueel kapittel te vormen en daardoor de uitoefening van hun autonomie verliezen. (Bijvoorbeeld: toelating tot de professie of verandering van stabiliteit, handelingen van buitengewone administratie, enz.)

IV. Voorstel voor nieuwe statuten die in onze eigen wet moeten worden opgenomen

1. Wij stellen een nieuw statuut voor, ST 37.D, dat het minimum aantal leden vastlegt voor een gemeenschap om een conventueel kapittel te hebben:

ST 37.D

Een minimum van drie leden met inbegrip van de hogere overste van de gemeenschap is vereist om het conventueel kapittel te vormen.

2. Wij stellen een nieuw statuut voor, ST 36.2.A. ter, dat, uitgaande van de algemene norm van het universeel recht in canon 119 CIC en wat geregeld is in ST 37.D, het quorum vaststelt dat nodig is om over te gaan tot een stemming van het conventueel kapittel:

ST 36.2.A. ter

Voor een geldige stemming van een conventueel kapittel **moet er een meerderheid aanwezig zijn van degenen die moeten worden opgeroepen⁴ en ten minste drie kapitulanten.⁵**

⁴CIC c. 119, 1° en c.119 2°: "praesente quidem maiore parte eorum qui convocari debent".

⁵CIC c. 115 § 2 en ST 37.D "Universitatis personarum, quae quidem non nisi ex tribus saltem personis constitui potest".